

EUROPOS SĄJUNGA

SVEIKATOS PRIEŽIŪRA IR PSICHOLOGO PAĖALBA PRIEGLBSTŲ GAVUSIEMS UŽSIENIEČIAMS LIETUVOJE

Informacinė medžiaga prieglobstį gavusiems užsieniečiams

Apie sveikatos priežiūrą ir psichologo pagalbą Lietuvoje

Sveikata – tai visiška fizinė, psichinė (dvasinė) ir socialinė gerovė, o ne vien ligos ar fizinės negalios nebuvimas (pagal Pasaulinės sveikatos organizacijos konstituciją, 1948 m., Ženeva).

Kad kuo ilgiau išliktum sveikas, darbingas, besidžiaugiantis gyvenimo pilnatve, reikia nemažai žinoti, kaip to siekti. O sunegalavus, susirgus irgi prireikia bent minimumo žinių apie mūsų šalies sveikatos apsaugą.

Asmens teisę į informaciją ir teisę pasirinkti gydymo, diagnostikos ar kitas procedūras nustato keli Lietuvos teisės aktai:

- 1) LR civilinis kodeksas (Valst. žin., 2000, Nr. 74-2262);
- 2) LR sveikatos sistemos įstatymas; (Valst. žin., 1994, Nr. 63-1231; 1998, Nr. 112-3099);
- 3) LR sveikatos draudimo įstatymas (Valst. žin., 1996, Nr. 55-1287; 2002, Nr. 123-5512);
- 4) LR medicinos praktikos įstatymas (Valst. žin., 1996, Nr. 102-2313; 2004, Nr. 68-2365);
- 5) LR sveikatos priežiūros įstaigų įstatymas (Valst. žin., 1996, Nr.66-1572; 1998, Nr. 109-2995);
- 6) LR pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymas (Valst. žin., 1996, Nr. 102-2317; 2004, Nr. 115-4284);
- 7) Kiti LR sveikatos apsaugos, socialinės apsaugos ir darbo ministrų įsakymai bei teisės aktai.

Privalomasis sveikatos draudimas

Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatyme nurodoma, jog valstybės garantuojama nemokama sveikatos priežiūra yra kompensuojama iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto (PSDF).

Teisę į ją turi:

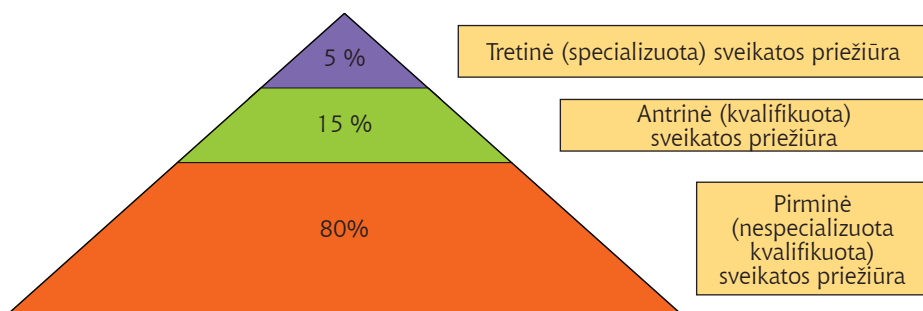
- 1) Visi dirbantys asmenys, mokantys draudimo įmokas;
- 2) Ūkininkai, individualių įmonių savininkai, mokantys draudimo įmokas;
- 3) Vaikai iki 18 m.;
- 4) Studentai;
- 5) Neįgalumą turintys asmenys;
- 6) Pensininkai;
- 7) Moterys, išėjusios gimdymo ar motinystės atostogų;
- 8) Bedarbiai (sveikatos priežiūra kompensuojama teisės aktų nustatyta tvarka, prisiregistravus darbo biržoje) ir kt.

Įstatyme taip pat nurodoma, jog apdraustaisiais, kurie draudžiami valstybės lėšomis, laikomi tam tikrų grupių asmenys, tarp kurių ir:

- 1) Valstybės remiami asmenys, gaunantys socialinę pašalpą (šiai asmenų grupei priskiriami ir pabėgėlio statusą turintys asmenys);
- 2) Nelydimi nepilnamečiai užsieniečiai;
- 3) Papildomą ir laikiną apsaugą Lietuvos Respublikoje gavę užsieniečiai:
 - a) asmenys iki 18 m.;
 - b) asmenys, kuriems nustatyta liga ar organizmo būklė, įrašyta į Sveikatos apsaugos ministerijos patvirtintą sąrašą;
 - c) vieniši tėvai, auginantys nepilnamečius vaikus;
 - d) moterys nėštumo laikotarpiu 70 d. (suėjus 28 nėštumo savaitėms ir daugiau) iki gimdymo ir 56 d. po gimdymo;
 - e) asmenys, kuriems sukanka Lietuvos Respublikos įstatymų nustatytas senatvės pensijos amžius.

Visuomenei pavojingų užkrečiamųjų ligų, kuriomis sergantys asmenys laikomi apdraustaisiais valstybės lėšomis privalomuoju draudimu, sąrašas:

- 1) Žmogaus imunodeficito viruso (ŽIV) liga ar sukėlėjo nešiojimas;
- 2) Difterija ar sukėlėjo nešiojimas;
- 3) Meningokokinė infekcija ar sukėlėjo nešiojimas;
- 4) Tuberkuliozė;
- 5) Vidurių šiltinė ar sukėlėjo nešiojimas;
- 6) Paratifai ar sukėlėjo nešiojimas;
- 7) Sifilis;
- 8) Maras;
- 9) Cholera ar sukėlėjo nešiojimas;
- 10) Beždžionių raupai;
- 11) Geltonoji karštligė;
- 12) Virusinės hemoraginės karštligės: Marburgo, Ebola virusinė liga, Lassa karštligė;
- 13) Juodligė;
- 14) Sunkus ūmus respiracinis sindromas.

1 schema. Sveikatos priežiūros Lietuvos Respublikoje lygiai

Pirminė sveikatos priežiūra

Pirminė sveikatos priežiūra (PSP) – tai būtinoji sveikatos priežiūra, kuri taikoma visiems bendruomenės nariams ir jų šeimoms šaliai bei bendruomenei priimtina kaina. Tai priemonių, padedančių pasiekti norimą sveikatos lygį šalyje, kompleksas. **PSP tikslas** – spręsti pagrindines bendruomenės sveikatos problemas.

PSP priemonės:

- 1) Sveikatos propagavimas;
- 2) Mokymas;
- 3) Profilaktika;
- 4) Gydyimas;
- 5) Reabilitacijos paslaugos.

Pirminė sveikatos priežiūra – pirmoji paciento kontakto su sveikatos priežiūros sistema grandis, kur asmens ir visuomenės sveikatos požiriu sprendžiami šie klausimai:

- 1) Asmens sveikata;
- 2) Sveikos mitybos propagavimas;
- 3) Pagrindiniai higienos klausimai;
- 4) Šeimos planavimas;
- 5) Vaiko ir motinos sveikata;

- 6) Skiepijimas nuo užkrečiamųjų ligų;
- 7) Ligų profilaktika ir kontrolė;
- 8) Sveikatos mokymas.

Pirminės sveikatos priežiūros paslaugos

Ambulatorinės paslaugos:
 a) būtinoji medicinos pagalba
 b) asmens gydymo paslaugos
 c) nėščiąjų med. paslaugos
 d) vaikų med. paslaugos

Greitoji medicinos
pagalba

Stacionarinės I lygio palai-
komojo gydymo ir slaugos
paslaugos

2 schema. PSP paslaugų struktūra

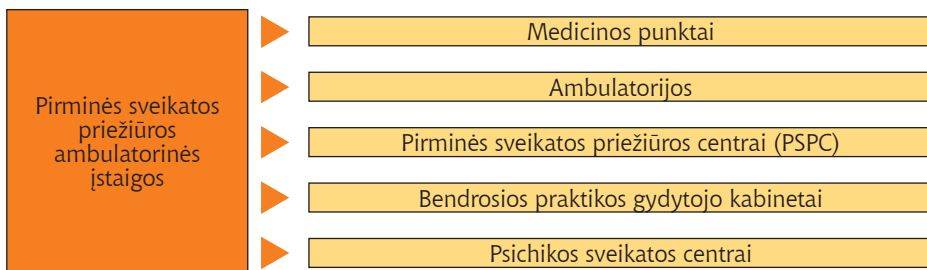
Pastaba: **ambulatorinėmis** vadinamos paslaugos, teikiamos ateinantiems į gydymo ar profilaktikos įstaigą bei namie sergantiems pacientams, **stacionarinėmis** – teikiamos pacientui, paguldytam į ligoninę.

PSP sistemoje svarbiausia yra **bendrosios praktikos (šėimos) gydytojo veikla**, kuri apibūdinama taip:

- 1) **Bendroji** – bendrosios praktikos gydytojas (BPG) teikia visų medicinos sričių pagalbą ir pagal savo kompetenciją sprendžia sveikatos problemas pagal LR sveikatos apsaugos ministro įsakymu patvirtintą Lietuvos medicinos normą „MN14:2005 Šėimos gydytojas“. Ši medicinos norma nustato šėimos gydytojo veiklos sritis, teises, pareigas, kompetenciją ir atsakomybę. Ji privaloma visiems šėimos gydytojams, jų darbdaviams, taip pat institucijoms, rengiančioms ir tobulinančioms šiuos specialistus, licencijuojančioms ir kontroliuojančioms jų veiklą.
- 2) **Visuotinė** – BPG paslaugos teikiamos visoms gyventojų amžiaus ir socialinėms grupėms.
- 3) **Integruota** – BPG paslaugos yra glaudžiai susijusios su antrinio ir tretinio lygio paslaugomis.
- 4) **Tėstinė** – paslaugos teikiamos nuolat: rūpinamasi ne tik pablogėjusia sveikata, bet ir tada, kai pagerėja, stengiamasi ją išsaugoti.
- 5) **Komandinė** – šėimos gydytojas paslaugas teikia kartu su PSP komanda: bendruomenės slaugytoja, socialiniu darbuotoju, lankomosios priežiūros darbuotoju, psichiatru. Kai reikia, paciento problemoms spręsti pasitelkiami ir kitų profesijų darbuotojai.
- 6) **Holistinė** (visa apimanti) – šėimos gydytojo paslaugos orientuotos ne į konkrečią ligą, o į asmens sveikatos būklę bei psichologinius, socialinius poreikius ir aplinkybes. Individo sveikata suprantama kaip fizinė, psichinė ir socialinė gerovė.
- 7) **Individuali** – paslaugos orientuotos į individą pagal jo ir jo šėimos poreikius.
- 8) **Orientuota į šėimą** – sveikatos stiprinimo, išsaugojimo ir gydomosios priemonės taikomos, įvertinus šėimos socialinę ir psichologinę aplinką, pasitelkiami šėimos nariai.
- 9) **Orientuota į bendruomenę** – individo sveikatos problemos vertinamos atsižvelgiant į bendruomenę ir jos poreikius.
- 10) **Koordinuojamoji** – šėimos gydytojas koordinuoja paslaugas teikiamas individui įvairiuose sveikatos apsaugos sistemos lygiuose.
- 11) **Konfidenciali** – šėimos gydytojas yra paciento gynėjas, asmens informacijos saugotojas.

Šėimos gydytojas koordinuoja paciento sveikatos priežiūros procesą, vykstantį įvairiose sveikatos priežiūros sistemos grandyse.

3 schema. Ambulatorinių PSP įstaigų struktūra

Pirminės sveikatos priežiūros įstaigose, išskyrus psichikos sveikatos centrus, dirba:

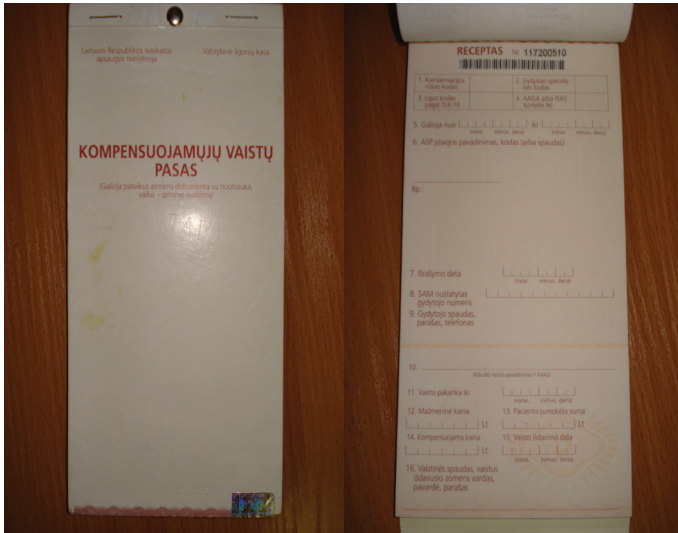
- 1) Bendrosios praktikos (šeimos) gydytojas arba gydytojų komanda (terapeutas, pediatras, akušeris-ginekologas, chirurgas);
- 2) Bendrosios praktikos gydytojas stomatologas (odontologas).

Kreipimosi į PSPC tvarka

- 1) **Pirmą kartą kreipiantis** į PSP paslaugas teikiančias įstaigas, kurios yra sudariusios sutartis su teritorinėmis ligonių kasomis (TLK) dėl šių paslaugų teikimo, būtina:
 - a) Pateikti asmens tapatybę patvirtinančią dokumentą (pasą, asmens tapatybės kortelę, gimimo liudijimą, laikiną arba nuolatinį leidimą gyventi Lietuvos Respublikoje);
 - b) Pateikti socialinio draudimo, pensininko, neįgalumo pažymėjimą ar kitus sveikatos draudimą patvirtinančius dokumentus;
 - c) Nepilnamečiams (iki 18 m.) atvykti su bent vienu iš savo tėvų, globėjų ar rūpintojų arba su savimi turėti raštu patvirtintą sutikimą teikti jiems gydymo paslaugas.
 - d) Sumokėti nustatyto dydžio mokestį (1–10 Lt) už prirašymo prie įstaigos paslaugas. Priešarašius, suteikiama būtiniausia informacija ir paskiriamas šeimos gydytojas. Šeimos gydytoją galima pasirinkti ir savo nuožiūra.
- 2) **Pakartotinai kreipiantis** į PSP paslaugas teikiančias įstaigas:
 - a) Kiekvieno vizito pas šeimos gydytoją laikas suderinamas sveikatos priežiūros įstaigos nurodytu telefono numeriu arba tiesiogiai registratūroje;
 - b) Jei asmuo dėl savo sveikatos būklės negali atvykti į asmens sveikatos priežiūros įstaigą, darbo dienomis gydytoją galima išsikviesti į namus (įstaigoje turi būti suteikta informacija apie iškvietimų į namus tvarką).

Būtina žinoti, kad:

- 1) Gydantis gydytojas privalo suteikti visą informaciją apie paciento sveikatą, ligos diagnostikos, gydymo ir profilaktikos būdus, metodikas, vaistus ir gauti paciento sutikimą dėl gydymo.
- 2) Jei nustačius ligą yra paskiriami vaistai ar medicininės pagalbos priemonės, kurių išlaidos ambulatorinio gydymo metu pagal SAM nustatytą tvarką kompensuojamos iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo lėšų, bus išduotas kompensuojamųjų vaistų pasas (1 pav.). Atskirioms gyventojų grupėms ir atskirioms ligoms gydyti skiriami vaistai kompensuojami skirtingai. Bazinė vaistų kaina gali būti kompensuojama 100, 90, 80 arba 50 %. Už vaistus, kurių nėra SAM patvirtintame Kompensuojamųjų vaistų kainyne, reikia mokėti visą kainą.

1 pav. Kompensuojamųjų vaistų pasas

- 3) Siekiant užkirsti kelią infekcinėms ligoms plisti, atliekami vaikų skiepėjimai pagal privalomą skiepų kalendorių (vaikai nemokamai skiepjami nuo tuberkuliozės, difterijos, stabligės, kokliušo, poliomielite, tymų, parotito, raudonukės, B hepatito). Taip pat yra papildomos mokamos vakcinos (nuo erkinio encefalito, A hepatito, gripo), kurios yra rekomenduojamos tiek vaikams, tiek suaugusiems, tačiau šių skiepėjimo išlaidų valstybė nedengia.
- 4) Vykdomos prevencinės programos, skirtos tam tikroms amžiaus ir rizikos grupėms (ankstyvo gimdos kaklelio, krūtų, prostatos vėžio diagnozavimo).
- 5) Už profilaktinius patikrinimus dirbantysis ir dirbant moka pats asmuo, jei darbdavys nemunato kitaip.
- 6) Stomatologo paslaugos apdraustiesiems iš PSDF biudžeto visiškai apmokamos tik už suteiktą būtinąją odontologinę pagalbą (skausmo, nelaimingų atsitikimų atvejais ir kt.). Privalomuoju sveikatos draudimu apdrausti asmenys turi mokėti už plombines medžiagas pagal sunaudotą jų kiekį ir galiojančias kainas. Dantų protezavimo išlaidos iš PSDF biudžeto pagal nustatytą tvarką apmokamos tik senatvės pensininkams, tam tikrų kategorijų neįgaliesiems, vaikams bei asmenims, neturintiems dantų ir negalintiems kramtyti dėl retos sunkios ligos, ir jei tas sutrikimas yra kitų organų sunkios ligos ar nepagijimo priežastis.
- 7) Jei į sveikatos priežiūros įstaigą kreipiamasi neturint sveikatos draudimą patvirtinančio dokumento, nemokamai suteikiama tik būtinoji medicinos pagalba. Už kitas sveikatos priežiūros paslaugas reikės mokėti.

Būtinoji medicinos pagalba

- 1) Būtinoji medicinos pagalba – gydytojo teikiama kvalifikuota medicinos pagalba, be kurios padidėtų paciento mirties arba sunkių komplikacijų rizika.
- 2) Būtinoji medicinos pagalba asmens sveikatos priežiūros įstaigose (ambulatorinėse ar stacionarinėse) teikiama visiems asmenims, neatsižvelgiant į tai, ar jie apdrausti privalomuoju sveikatos draudimu, taip pat neatsižvelgiant į apsilankymų įstaigoje per kalendorinius metus skaičių ir gyvenamąją vietą.

- 3) Būtiniosios medicinos pagalbos mastą nurodo būklių, kada teikiama būtinoji medicinos pagalba, sąrašas (pvz., ypač pavojingos organizmo būklės, gimdymas, patloginės būklės, susijusios su psichika, apsinuodijimai, svetimkūniai, traumos ar nelaimingi atsitikimai).
- 4) Pacientams, kurie kreipėsi į asmens sveikatos priežiūros įstaigą dėl būtiniosios medicinos pagalbos suteikimo, gydytojo siuntimas nereikalingas.
- 5) Kiekviena asmens sveikatos priežiūros įstaiga privalo užtikrinti (suteikti arba organizuoti) būtinąją medicinos pagalbą.

Greitoji medicinos pagalba

Greitoji medicinos pagalba (GMP) priskiriama pirminio lygio asmens sveikatos paslaugoms. GMP paslaugų teikėjas sudaro GMP brigadas, kurias bet kuriuo paros metu galima išsikviesti telefonu **03** ir **112**. GMP paslaugos apmokamos iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšų.

II. Antrinė sveikatos priežiūra

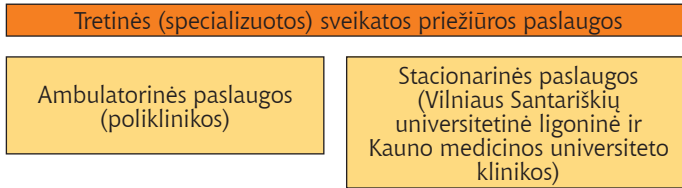
4 schema. Antrinės sveikatos priežiūros paslaugų struktūra

Antrinės sveikatos priežiūros paslaugas teikia (konsultuoja) gydytojai specialistai (kardiologai, pulmonologai, chirurgai, traumatologai, okulistai ir kt.).

Būtina žinoti, kad:

- 1) Kreipiantis pas specialistą (išskyrus gydytoją dermatovenerologą) reikia turėti asmens tapatybę ir sveikatos draudimą patvirtinančius dokumentus. Turint šeimos gydytojo siuntimą, už konsultacijas pacientui mokėti nereikia. Kitais atvejais pacientui norint pasikonsultuoti savo nuožiūra (iniciatyva), moka pats pacientas pagal nustatytus ir patvirtintus tos įstaigos įkainius.
- 2) Ligoninėje pacientas turi būti gydomas tol, kol būtina. Tai priklauso nuo paciento būklės, gydymo eigos. Kada ligonį išrašyti iš ligoninės, sprendžia pacientą gydantis medikas. Jei pacientas yra nepatenkintas dėl suteiktų paslaugų, pirmiausia turi kreiptis į gydymo įstaigos administraciją.
- 3) Jei pacientas, turintis teisę gauti nemokamas ambulatorinio gydymo paslaugas, savo iniciatyva pasirenka brangiau kainuojančias paslaugas, medžiagas, procedūras ar pageidauja papildomų paslaugų ar procedūrų, už jas moka savo lėšomis.
- 4) Jei ligoninėje gydomas pacientas savo iniciatyva (gydanciam gydytojui rekomavus) pasirenka brangesnius vaistus ar medicinos pagalbos priemones nei kompensuojamieji iš PSDF biudžeto, jis privalo sveikatos priežiūros įstaigai apmokėti už paties pasirinktus vaistus ir medicinos priemones savo lėšomis. Paciento sutikimą, patvirtintą jo parašu, gydantysis gydytojas privalo užfiksuoti paciento ligos istorijoje arba ambulatorinėje kortelėje.
- 5) Teikiant kvalifikuotą būtinąją pagalbą, siuntimas nereikalingas.

III. Tretinė sveikatos priežiūra

5 schema. Tretinės sveikatos priežiūros paslaugų struktūra

Tretinės sveikatos priežiūros paslaugas teikia gydytojai konsultantai, pas kuriuos gali nukreipti pirminio ir antrinio lygio sveikatos priežiūros įstaigų gydytojai. Pas šiuos specialistus nukreipiami tik tie pacientai, kuriems tretinio lygio pagalba tikrai būtina (neurochirurginė, neonatologinė, kardiologinė ir pan.).

Būtina žinoti, kad:

- 1) Vykstant konsultuotis pas tretinio lygio specialistus, galioja analogiška dokumentų pateikimo tvarka kaip ir antrinės sveikatos priežiūros įstaigose.
- 2) Į tretinio lygio gydymo įstaigas pacientai gali kreiptis ir savarankiškai, tačiau už tai privalo susimokėti nustatyto dydžio mokesť už konsultaciją.
- 3) Teikiant specializuotą būtinąją pagalbą, siuntimas nereikalingas.

Gydymo įstaigų telefonai (2008 m.)

Įstaigos pavadinimas	Adresas	Telefono Nr.	Pastaba
Vilnius			
Antakalnio poliklinika	Antakalnio g. 59	8 5 234 2515	Informacija
Centro poliklinika	Pylimo g. 3/1	8 5 251 4058	Informacija
Karoliniškių poliklinika	L.Asanavičiūtės g. 27A	8 5 245 8426	Informacija
Lazdynų poliklinika	Erfurto g. 15	8 5 216 8887	Registratūra
Naujininkų poliklinika	Dariaus ir Girėno g. 18	8 5 216 4437	Registratūra
Naujosios Vilnios poliklinika	V.Sirokmlės g. 8A	8 5 260 6860	Registratūra
Šeškinės poliklinika	Šeškinės g. 34	8 5 246 8683	Informacija
Vilniaus greitosios pagalbos universitetinė ligoninė	Šiltnamių g. 29	8 5 216 9140	Registratūra
Vilniaus m. universitetinė ligoninė	Antakalnio g. 57	8 5 234 4487	Registratūra
Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikos	Santariškių g. 2	8 5 236 5000	Informacija
Kaunas			
Dainavos poliklinika	Pramonės pr. 31	8 37 40 39 11	Registratūra
Centro poliklinika	A.Mickevičiaus g. 4	8 37 40 92 22	Registratūra
Kalniečių poliklinika	Savanorių pr. 369	8 37 31 16 86	Registratūra
Šančių poliklinika	A.Juozapavičiaus pr.72	8 37 34 21 67	Informacija
Kauno 2-ji klinikinė ligoninė	Josvainių g. 2	8 37 30 60 45	Registratūra
Kauno apskrities ligoninė	Hipodromo g. 13	8 37 34 20 01	Informacija
Kauno medicinos universiteto klinikos	Eivenių g. 2	8 37 32 63 75	Informacija
Klaipėda			
Klaipėdos PSCP	Taikos pr. 76	8 46 49 67 00	Informacija

Įstaigos pavadinimas	Adresas	Telefono Nr.	Pastaba
Paupių PSPC	Jaunystės g. 4	8 46 48 94 91	Informacija
Senamiesčio PSPC	H. Manto g. 49	8 46 31 18 17	Informacija
Klaipėdos apskrities ligoninė	S. Neries g. 3	8 46 41 06 88	Informacija
Klaipėdos jūrininkų ligoninė	Liepojos g. 45	8 46 49 10 09	Informacija
Klaipėdos universitetinė ligoninė	Liepojos g. 41	8 46 39 65 02	Informacija
Elektrėnai			
Elektrėnų PSPC	Taikos g. 6	8 528 58 220	Registratūra
Elektrėnų ligoninės konsultacinė poliklinika	Taikos g. 8	8 528 39 569	Registratūra
Elektrėnų ligoninė	Taikos g. 8	8 528 39 568	Priėmimo sk.
Jonava			
Jonavos PSPC	Žeimių g. 19	8 349 69 015	Registratūra
Jonavos ligoninės konsultacinė poliklinika	Žeimių g. 19	8 349 69 080	Registratūra
Jonavos ligoninė	Žeimių g. 19	8 349 69 111	Priėmimo sk.
Jonavos raj.			
AB „Achemos“ poliklinika	Jonalaukio k.	8 349 56 701	Registratūra
Ruklos ambulatorija	Laumės g. 2, Rukla	8 349 73 338	Bendras
Pabėgėlių priėmimo centro medicinos punktas	Karaliaus Mindaugo g. 20, Rukla	8 349 73 355	Budintis

Psichologinė pagalba Lietuvoje

Psichika – individo įgimtų ir įgytų psichinių reiškinių (proto, jausmų, valios) visuma. Psichiškai sveikas žmogus save suvokia kaip vieną visumą, jo psichikos funkcijos yra darnios, jis pakankamai pasitiki savimi, yra savarankiškas ir suvokia atsakomybę už savo veiksmus.

Psichinė sveikata sąlygoja normalią emocinę, fizinę ir intelektualinę raidą, tiesiogiai siejasi su viso kūno sveikata, individo psichinė sveikata – su visuomenės gerove. Psichinė sveikata lemia tinkamą organizmo santykį su aplinka.

Psichinė sveikata gali sutrikti dėl įvairių priežasčių. Jeigu ilgai kankina prasta nuotaika, nerimas ar baimė, pasitaiko keistų minčių, pojūčių ar veiksmų, jei suskaudus kuriam nors organui ar kitaip sunegalavus nepavyksta nustatyti ligos, būtina kreiptis į psichologą ar psichiatrą.

Psichinės traumos – emociniai sukrėtimai, sunkūs išgyvenimai, sutrikdantys centrinės nervų sistemos veiklą ir sukeliantys įvairius organizmo pokyčius.

Psichinės traumos skirstomos į:

- 1) **Ūminės** – paprastai ištinka dėl stipraus, dažniausiai netikėto psichologinio smūgio (didelės netekties, siaubo). Tai sunkūs, tačiau trumpalaikiai sukrėtimai.
- 2) **Lėtinės** – sukelia ilgalaikis psichinis dirginimas (vidinis konfliktas), kivirčiai su aplinkiniais, menkavertiškumo jausmas.

Lietuvoje veikia pirminiai psichikos sveikatos centrai ir psichiatrijos stacionarai.

Pirminis psichikos sveikatos centras yra savivaldybės įstaiga, steigiama prie PSPC arba kaip savarankiška viešoji sveikatos priežiūros ne pelno įstaiga, licencijuota vykdyti psichikos sveikatos priežiūrą ir teikti socialinę pagalbą. Čia dirba psichologai, psichoterapeutai, psichiatriai, socialiniai darbuotojai. Paslaugos teikiamos visiems savivaldybės teritorijoje nuolatinei gyvenantiems (pagal gyventojų deklaruojamą gyvenamą vietą) draudžiamiems asmenims:

- 1) Teikiama nemokama psichologinė pagalba;

- 2) Organizuojama skubi pagalba psichologinių krizių atvejais;
- 3) Nukreipiama reikiamiems specialistams ir tolesnei pagalbai.

Kreipiantis į pirminius psichikos sveikatos centrus, šeimos gydytojo siuntimas nebūtinas, prireikus pacientas gali kreiptis savo nuožiūra.

Psichologinę pagalbą apima:

- 1) Psichologinių krizių įveikimas;
- 2) Emocinių problemų sprendimas;
- 3) Pagalba išgyvenant depresiją;
- 4) Bendravimo problemų sprendimas;
- 5) Streso, nerimo, įtampos įveikimo įgūdžių lavinimas;
- 6) Baimių, fobijų, nemigos įveikimas;
- 7) Traumų psichologinių pasekmių įveikimas;
- 8) Psichologinė pagalba, patyrus seksualinį išnaudojimą, išgyvenant netektį, nepagydomą ligą ir pan.

Psichiatrijos stacionaruose asmenys tiriami ir gydomi esant apibrėžtomis indikacijoms. Yra bendrieji ir specialios paskirties stacionarai.

Sveikatos priežiūra ir psichologinė pagalba Pabėgėlių priėmimo centre

Pabėgėlis arba prieglobstį gavęs užsienietis svetimose šalyje dažnai jaučiasi visiškai svetimas, vienišas, neretai sunkiai pritampa naujoje aplinkoje. Adaptacijos periodas nebūna sklandus, susiduriama su daugybe sveikatos ir psichosocialinių problemų. Todėl siekiant padėti lengviau ir greičiau pritapti, įsiliesti į kitos valstybės gyvenimą, spręsti išskylančius kasdienes klausimus bei problemas, norint sušvelninti galimus psichologinių krizių simptomus, **Pabėgėlių priėmimo centre pabėgėlis gali kreiptis pagalbos į:**

1) Medicinos punktą:

- 2) **Psichologinės pagalbos ir relaksacijos** kabinetą. Šis kabinetas buvo atnaujintas ir įrengtas 2007 m. iš dalies finansuojant Europos Sąjungai (projektas „Konsoliduota pagalba prieglobstį gavusiems užsieniečiams (2 etapas)“.

Medicinos punkte dirba bendrosios praktikos gydytoja ir bendrosios praktikos slaugytoja. Čia pagal galimybes ir indikacijas prieglobstį gavusiam užsieniečiui suteikiamos paslaugos:

- 1) Profilaktinė apžiūra – suaugusiųjų, vaikų, nėščiąjų;
- 2) Ligos atveju atliekama apžiūra, paskiriami reikalingi tyrimai (kraujospūdžio, širdies susitraukimų dažnio matavimas, otoskopija, elektrokardiografija, gliukozės, cholesterolio kiekio kraujyje nustatymas, šlapimo analizė) bei medikamentinis gydymas.
- 3) Prireikus siunčiama specialisto konsultacijai;
- 4) Gydant prieglobstį gavusį užsienietį Centro medicinos punkte, už medikamentus bei kai kurias medicinines pagalbos priemones apmoka PPC.
- 5) Už stomatologinę pagalbą, kitose gydymo įstaigose suteiktas medicininės paslaugas, kuriomis pabėgėlis naudojasi be Centro gydytojo siuntimo ar savo iniciatyva pasirinkdamas brangiau kainuojančias paslaugas, medžiagas, procedūras, Centras neapmoka.

Psichologinė pagalba Centre

1. Psichologinė pagalba prieglobstį gavusiems užsieniečiams.

Išgyvenę karinius veiksmus, represijas, badą, nuolatinę baimę ir įtampą, pabėgėliai patiria psichoginę krizę (potrauminį streso sutrikimą), kuri pasireiškia nuotaikų kaita, nemiga, fobijomis, agresyvumo tendencijomis ir paūmėja naujoje aplinkoje.

Krizės apraiškos:

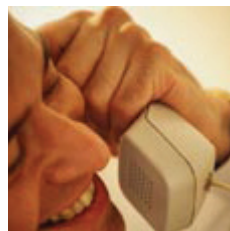
- 1) Miego sutrikimai;
- 2) Psichosomatiniai sutrikimai;
- 3) Dėmesio, atminties, koncentracijos stoka;
- 4) Vieništumo jausmas;
- 5) Įvairaus laipsnio depresija;
- 6) Abejotumas sugebėjimu gyventi;
- 7) Kaltės jausmas;
- 8) Nuotaikų kaita;
- 9) Irzlumas;
- 10) Iš pažiūros nemotyvuotas agresyvumas.

Visa tai turi įtakos pabėgėlių bendravimo, adaptacijos ir integracijos procesams. Siekiant sėkmingos pabėgėlių integracijos į Lietuvos visuomenę, padedama spręsti psichologines problemas. Centre vyksta konsultavimas, atpalaiduojančių ir autogeninių treniruočių užsiėmimai (muzikos, dailės terapija, filmų žiūrėjimas, grupinis darbas su vaikais). Psychosocialinė pagalba teikiama laikantis konfidencialumo principų.

2. Darbas su nelydimais nepilnamečiais prieglobsčio prašytojais – psichologinės paramos programos:

- 1) **Psichokorekcinė programa**, kurios tikslas – teikti psichologinę pagalbą vaikams, turintiems elgesio bei mokymosi sunkumų.
- 2) **Nepilnamečių savitarpio paramos grupė**. Grupės veiklos tikslas – sujungti skirtingų tautybių ir religijų nelydimus nepilnamečius vaikus, gyvenančius PPC, bendrai veiklai savitarpio paramos grupėje. Užsiėmimų metu ugdomi vaikų savipagalbos resursų pažinimo ir socialiai priimtino šių resursų naudojimo įgūdžiai; padedama vaikams pažinti save, sprendžiant paauglystės amžiui būdingą identiteto problemą; mažinama psichologinę krizę patyrusių vaikų izoliaciją, suteikiant emocinę/psichologinę paramą grupinės terapijos metodais.
- 3) **Nepilnamečių dorovinio ugdymo programa**, kurios tikslas – formuoti neigiamą požiūrį į žalingus įpročius ir skatinti jų prevenciją. Užsiėmimų metu sudaromos sąlygos atskleisti bendrąsias žmogaus vertybes ir jomis grįsti asmeninį bei viešąjį savo gyvenimą. Taip pat kurti savęs suvokimo ir pozityvių santykių su kitais žmonėmis pagrindus.
- 4) **Pabėgėlių moterų klubas** – tai moterų savitarpio paramos klubas „Kartu“ – galimybė pabėgėlių moterims susiburti ir padėti viena kitai bei sau spręsti aktualias problemas, mokytis konstruktyviai susidoroti su kritinėmis situacijomis, ugdyti savigarbą ir pasitikėjimą savimi, išmokyti spręsti konfliktus, valdyti gyvenimo pokyčius.

Užsiėmimų metu taikoma relaksacija, savianalizė, jausmų diferenciacija, stresinių situacijų, konfliktų valdymas, muzikos ir dailės terapija.

Psichologinės pagalbos telefonai Lietuvoje (2008 m.)**Profesionali psichologinė pagalba telefonu: 8 800 20002***

8 800 76260*

8 800 60700*

Rusakalbių linija: 8 800 77277*

Jaunimo linija: 8 800 28888*

Pagalbos moterims linija: 8 800 66366*

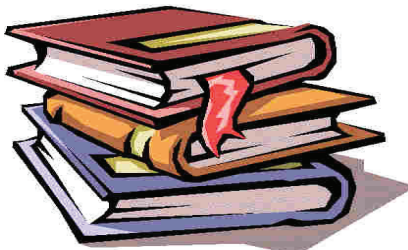
Jonavos r. PK pasitikėjimo telefonas: 8 349 52 849

Jonavos Psichikos sveikatos centras: 8 349 69 027

* - skambučiai šio telefono numeriu nemokami.

Naudota literatūra:

- 1) Medicinos enciklopedija. 1–2 d. Vilnius, 1991.
- 2) L. Valius. Šeimos medicinos pagrindai. Kaunas, 2000.
- 3) LR sveikatos sistemos įstatymas.
- 4) LR sveikatos draudimo įstatymas.
- 5) LR medicinos praktikos įstatymas.
- 6) LR sveikatos priežiūros įstaigų įstatymas.

EUROPOS SĄJUNGA

THE HEALTH CARE AND THE PSYCHOLOGICAL ASSISTANCE FOR THE FOREIGNERS GRANTED ASYLUM IN LITHUANIA

Information for the foreigners granted asylum

About The Health Care And The Psychological Assistance In Lithuania

The health is a full physical, psychological and social wealth, but not only the diseases or the absence of the physical disability (according to the Constitution of the World Health Organization, 1948, Geneva).

It is necessary to know a lot how to stay longer healthy, employable, enjoying the living fullness. If one gets sick, the minimum knowledge is necessary about the health care in our state.

The personal right to the information and the right to choose the treatment, the diagnostics are defined by the legal acts of the Republic of Lithuania:

- 1) The Civil Code of the Republic of Lithuania (Valst. žin., 2000, Nr.74-2262);
- 2) The Law on the Health System of the Republic of Lithuania (Valst. žin., 1994, Nr.63-1231; 1998, Nr.112-3099);
- 3) The Law on the Health Insurance of the Republic of Lithuania (Valst. žin., 1996, Nr.55-1287; 2002, Nr.123-5512);
- 4) The Law on the Medical Practice of the Republic of Lithuania (Valst. žin., 1996, Nr.102-2313; 2004, Nr.68-2365);
- 5) The Law on the Institutions of the Health Care of the Republic of Lithuania (Valst. žin., 1996, Nr.66-1572; 1998, Nr.109-2995);
- 6) The Law on the Compensation of the Rights and the Harm to the Health of the Patients of the Republic of Lithuania (Valst. žin., 1996, Nr.102-2317; 2004, Nr.115-4284);
- 7) the other orders of the Minister of Health of the Republic of Lithuania and the Minister of Social Security and Labor of the Republic of Lithuania and the other legal acts.

The Compulsory Health Insurance

It is prescribed by the Law on the Health Insurance of the Republic of Lithuania, that the state guarantees free health care and it is covered from the Budget of the Compulsory Health Insurance Fund.

The right is available for:

- 1) all employed people, paying the insurance fees;
- 2) the farmers, the owners of the individual enterprises, paying the insurance fees;
- 3) the children until the age of 18;
- 4) the students;
- 5) the disabled people;
- 6) the pensioners;
- 7) the women, having holiday for the birth of the child and the maternity;
- 8) the unemployed (the health care is covered according to the legislation, having the registration at the Labor Exchange) etc.

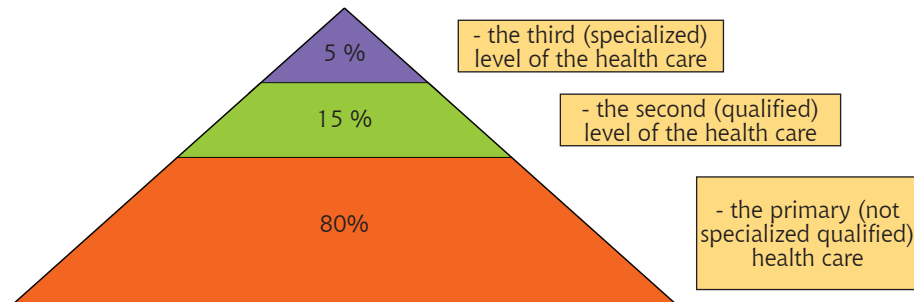
It is prescribed in the law, that the insured people, who are insured using the resources of the state, are hold the people of the particular groups:

- 1) the people supported by the state, getting the social allowance (the people granted asylum belong to this group);
- 2) the unaccompanied alien minors;
- 3) the foreigners granted the subsidiary and temporary protection in the Republic of Lithuania:
 - a) the people until the age of 18;

- b) the people, whose disease or the condition of the organism is entered into the list approved by the Ministry of Health;
- c) single parents, growing the minors;
- d) pregnant women for 70 days (being pregnant 28 weeks and more) until the birth and 56 days after the birth of the child;
- e) the people being of the retirement age according to the legislation of the Republic of Lithuania.

The list of the dangerous contagious diseases for the society, the people being ill, are kept as insured and get the compulsory insurance financing by the state:

- 1) Human immunodeficiency virus (HIV) or virus carrier;
- 2) Diphtheria or virus carrier;
- 3) Meningococcus infection or virus carrier;
- 4) Tuberculosis;
- 5) Typhoid or virus carrier;
- 6) Paratyphoid or virus carrier;
- 7) Syphilis;
- 8) Plague;
- 9) Cholera or virus carrier;
- 10) Monkey variola;
- 11) Yellow fever;
- 12) Virus hemorrhagic fever: Marburg, Ebola virus disease, Lassa fever;
- 13) Anthrax;
- 14) Severe acute respiratory syndrome.

1 Schema. The Levels Of The Health Care In The Republic Of Lithuania

The Primary Health Care

The primary health care is necessary health care, which is provided for all members of the society and the families on fair price for the country and the society. It is a complex of the means, helping to reach the desirable health level in the country. The goal of the primary health care is to solve the general health problems of the society.

The means of the primary health care:

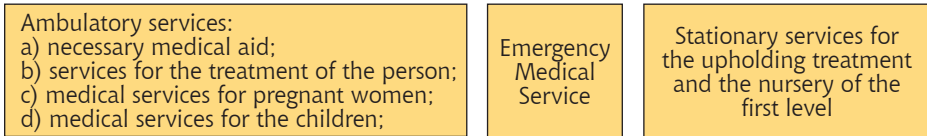
- 1) Promotion of the health;
- 2) Training;
- 3) Prophylaxis;

- 4) Treatment;
- 5) Service for the rehabilitation.

The primary health care is a link of the first contact between the patient and the health care system, where the following matters are solved in the point of view of the health of the people and the society:

- 1) Personal health;
- 2) Promotion of the health nourishment;
- 3) The basic matters on hygiene;
- 4) Family planning;
- 5) The health of the child and the mother;
- 6) Vaccination against the contagious diseases;
- 7) Promotion of the diseases and the control;
- 8) The training on health.

The Services Of The Primary Health Care

2 schema. The Structure Of The Services Of The Primary Health Care

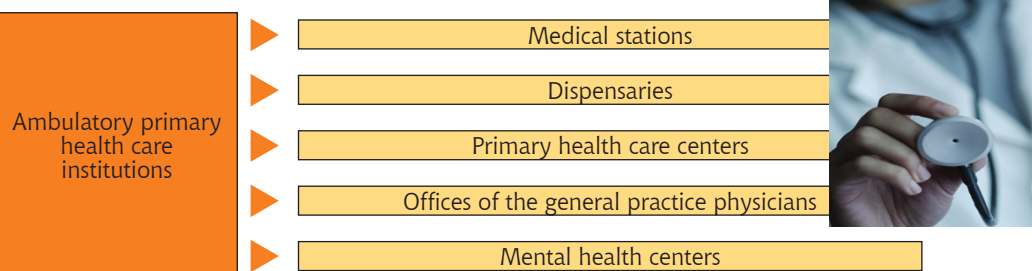
*Remark: the **ambulatory** services are called the services provided for the patients coming to the preventive institution or the patients being ill at home, the **stationary** services are provided to the patients being in hospital.*

The activity of the general practice physicians is the most important in the system of the primary health care:

- 1) **General** – the general practice physician provides the assistance of all medical fields and solves according to the competence the health problems according to the medical norm “MN14:2005 Family Physician” approved by the Minister of Health of the Republic of Lithuania. This medical norm defines the fields of the activities, the rights, the duties, the competence and the responsibility of the family physician. This medical norm is compulsory for all the family physicians, their employers, also the institutions, preparing and improving the specialists, licensing and controlling their activity.
- 2) **Universal** – the services of the general practice physician are provided for all the ages of the residents and all the social groups
- 3) **Integrated** – the services of the general practice physician are closely related to the services of the second and the third levels.
- 4) **Continuous** – the services are provided all the time: it is cared not only about the worse health but also it is cared how to save it.
- 5) **Team** – the family physician provides the services together with the team of the primary health care: a social nurse, a social worker, a worker of the attending care, a psychiatrist. When it is necessary, the specialists of the other occupations are invited to solve the problems of the patient.

- 6) **Holistic** (all including) – the services of the family physician directed not to the concrete disease but to the psychological, social needs and factors. The health of the individual is understood as a physical, psychological and social wealth.
- 7) **Individual** – the services are directed to the individual according to his/her needs or the needs of his/her family.
- 8) **Directed towards the family** – the means for the strengthening, the saving and the treatment are used after the evaluation of the social and psychological environment of the family, including the family members.
- 9) **Directed towards the society** – the health problems of the individual are evaluated paying attention to the society and its needs.
- 10) **Coordinating** – the family physician coordinates the provided services to the individual in the various levels of the health protection system.
- 11) **Confidential** – the family physician is a protector of the patient, the keeper of the personal information.

The family physician coordinates the process of the health care of the patient in the various links of the health care system.

3 schema. The Structure Of The Ambulatory Primary Health Care Institutions

In the primary health care institutions, except the mental health centers, work:

- 1) General practice (family) physician or the team of the doctors (therapist, pediatrician, obstetrician – gynecologist, surgeon);
- 2) The general practice doctor dentist (odontologist)

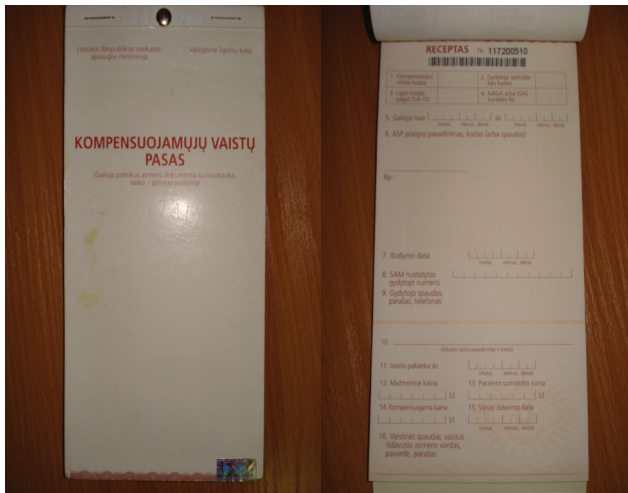
The order of the appeal to the primary health care center

- 1) **The first time applying** to the institutions providing the services of the primary health care, having the contracts with the territorial patient funds on the providing of the services, it is necessary:
 - a) to present the document, confirming the personal identity (the passport, ID card, the certificate of birth, the temporary or permanent residence permit in the Republic of Lithuania)
 - b) to present the certificate of the social insurance, the pensioner, the disability or the other documents confirming the health insurance;
 - c) for the minors (until the age of 18) to come with one parent, guardian or to have the document confirming the allowing of the providing of the treatment services for them;

- d) to pay the fee (1-10Lt.) for the registration to the institution. The necessary information is provided and the family physician is appointed after the registration. The family physician can be chosen.
- 2) **Appealing repeatedly** to the institutions providing the primary level of the health services:
- The time of the each visit to the family physician is agreed on the indicated phone or directly at the reception of the institution of the health care;
 - If the person can not come to the institution of the health care because of the health condition, the physician can be called to come home on week days (the information must be provided about the order of the call home).

It is necessary to know, that:

- The treating physician must provide all the information about the health of the patient, the diagnostics of the disease, the methods of the treatment and the prophylaxis, the medicines and to get the agreement of the patient on the treatment.
- If diagnosing the disease the medicine or the medical means, whose expenses are covered by the Compulsory Health Insurance Fund during the ambulatory treatment according to the regulation of the Ministry of Health, are prescribed, the passport of the compensated medicine will be issued (picture 1). The expenses for the medicine are covered differently for the particular groups of the residents and the particular diseases. The basic price of the medicine can be covered 100, 90, 80 or 50%. The medicine, which is not included to the priced catalogue of the medicine approved by the Ministry of Health, must be paid the whole price.

1 picture. The Passport Of The Compensated Medicine

- Seeking to avoid the spread of the infection diseases, the children are vaccinated according to the approved calendar of the vaccination (the children are vaccinated free against tuberculosis, diphtheria, tetanus, pertussis, poliomyelitis, measles, parotitis, rubella, B hepatitis). Extra charged vaccines are available (against tick-borne encephalitis, A hepatitis, influenza), which are recommended to the children and the adults, but the expenses of the vaccination are not covered by the state.

- 4) The preventive programs are implemented, intended to the groups of the particular age and risk (diagnostic of the early stage of the cervical cancer, the prostate cancer).
- 5) The person, if the employer does not suppose in the other way, must pay for the preventive examination getting employed.
- 6) The services of the stomatologist are covered by the Compulsory Health Insurance Fund for the people having the health insurance only for the provided necessary odontological help (pain, accident etc.). The people having the compulsory health insurance must pay for the filling material according to the used amount and the valid prices. The expenses of the prosthesis of the teeth is covered according to the regulation by the Compulsory Health Insurance Fund for the pensioners, the disabled people of the particular categories, the children and the people do not having teeth and being not able to chew because of the rare hard disease and if the disorder is the reason of the hard disease or the not-treatment of the other organs.
- 7) If the person appealing to the institution of the health care does not have the document confirming the health insurance, only the necessary medical aid is available for him/her free. The other services of the health care must be paid.

The Necessary Medical Aid

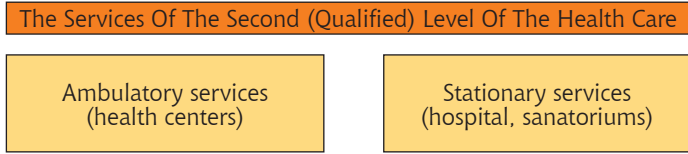
- 1) The necessary medical aid is the assistance provided by the family physician, without it the risk would increase for the death of the patient or the complications.
- 2) The necessary medical aid is provided in the institution of the health care (ambulatory and stationary) for all the people, not considering if they have the compulsory health insurance, also the number of the visits in the institution during the year and the living place.
- 3) The amount of the necessary medical aid is indicated in the list on the conditions, when the necessary health care is provided (for example very dangerous conditions of the organism, birth, also pathological condition, related to the mind, poisoning, foreign body, trauma or accidents).
- 4) The patients, who appealed to the institution of the health care because of the necessary medical aid, the referral of the physician is not necessary.
- 5) The each institution of the health care must ensure (provide or organize) the necessary medical aid.

Emergency Medical Service

Emergency Medical Service belongs to the health services of the primary level. The provider of the Emergency Medical Services creates the team for the Emergency Medical Service, which can be called in any time of day and night on phone **03** and **112**. The Emergency Medical Services are paid by the Compulsory Health Insurance Fund.

II. The Second Level Of The Health Care

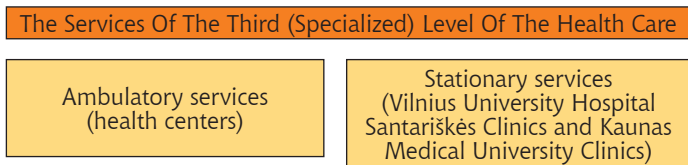
4 schema. The Structure Of The Services Of The Second Level Of The Health Care

The services of the second level of the health care are provided by the doctors-specialists (cardiologists, pulmonologists, surgeons, traumatologists, oculists etc.)

It is necessary to know, that:

- 1) Appealing to the specialist (except the dermatovenerologist) it is necessary to have the document of the identification and the documents confirming the health insurance. Having the referral of the family physician, the consultations are free of charge. In the other cases the patient, willing to get the consultation by the own initiative, must pay according to the defined and approved prices of the institution.
- 2) The patient must be treated in the hospital until it is necessary. It depends on the health condition of the patient, the process of the treatment. The doctors decide, when the patient can be let out of the hospital. If the patient is not satisfied with the provided services, he/she must appeal first to the authority of the treating institution.
- 3) If the patient, having the right to get the ambulatory services, chooses by the own initiative the more expensive services, materials, procedures or wishes to get extra services or procedures, he/she must pay him/herself.
- 4) If the patient being in hospital chooses by the own initiative (by the recommendation of the treating doctor) the more expensive medicine or the medical means than the medicine which expenses are covered by the Compulsory Health Insurance Fund, he/she must pay for the institution of the health care for the chosen medicine and the medical means. The agreement of the patient, confirmed by the signature, must be fixed in the case history or in the ambulatory card of the patient.
- 5) The referral is not necessary providing the qualified necessary aid.

III. The Third Level Of The Health Care

5 schema. The Structure Of The Services Of The Third Level Of The Health Care

The doctors- consultants, to whom the doctors of the primary and the second level of the institutions of the health care can send, provide the services of the third level of the health care. The services of the specialists are available to those patients, who need the aid of the third level (neurosurgery, cardio surgery etc.)

It is necessary to know, that:

- 1) Going for the consultations to the specialist of the third level, the order of the providing of the documents is analogical as in the institutions of the health care of the second level.
- 2) The patients can appeal to the institutions of the treatment of the third level independently, but they must pay the defined fee for the consultation.
- 3) Providing the specialized necessary aid, the referral is not necessary.

The Phones Of The Institutions (2008)

Name of the institution	Address	Phone	Remark
Vilnius			
Antakalnis Health Center	Antakalnio g. 59	8-5 234 2515	Information
Center Health Center	Pylimo g. 3/1	8-5 251 4058	Information
Karoliniškės Health Center	L.Asanavičiūtės g. 27A	8-5 245 8426	Information
Lazdynai Health Center	Erfurto g. 15	8-5 216 8887	Reception
Naujaininkai Health Center	Dariaus ir Girėno g. 18	8-5 216 4437	Reception
Naujoji Vilnia Health Center	V.Sirokomlės g. 8A	8-5 260 6860	Reception
Šeškinė Health Center	Šeškinės g. 34	8-5 246 8683	Information
Vilnius Emergency Service University Hospital	Šiltamių g. 29	8-5 216 9140	Reception
Vilnius City University Hospital	Antakalnio g. 57	8-5 234 4487	Reception
Vilnius University Hospital Santariškės Clinics	Santariškių g. 2	8-5 236 5000	Information
Kaunas			
Dainava Health Center	Pramonės pr. 31	8-37 403 911	Reception
Center Health Center	A.Mickevičiaus g. 4	8-37 409 222	Reception
Kalniečiai Health Center	Savanorių pr. 369	8-37 311 686	Reception
Šančiai Health Center	A.Juozapavičiaus pr.72	8-37 342 167	Information
Kaunas Second Clinic	Josvainių g. 2	8-37 306 045	Reception
Kaunas District Hospital	Hipodromo g. 13	8-37 342 001	Information
Kaunas Medical University Clinics	Eivenių g. 2	8-37 326 375	Information
Klaipėda			
Klaipėda Primary Health Care Center	Taikos pr. 76	8-46 496 700	Information
Paupiai Primary Health Care Center	Jaunystės g. 4	8-46 489 491	Information
Senamiestis Primary Health Care Center	H. Manto g. 49	8-46 311 817	Information
Klaipėda District Hospital	S. Nėries g. 3	8-46 410 688	Information
Klaipėda Sailors Hospital	Liepojos g. 45	8-46 491 009	Information
Klaipėda University Hospital	Liepojos g. 41	8-46 396 502	Information
Elektrėnai			
Elektrėnai Primary Health Care Center	Taikos g. 6	8-528 582 20	Reception
Consulting Health Center of Elektrėnai Hospital	Taikos g. 8	8-528 395 69	Reception
Elektrėnai Hospital	Taikos g. 8	8-528 395 68	Reception
Jonava			
Jonava Primary Health Care Center	Žeimių g. 19	8-349 690 15	Reception
Consulting Health Center of Jonava Hospital	Žeimių g. 19	8-349 690 80	Reception
Jonava Hospital	Žeimių g. 19	8-349 691 11	Reception

Name of the institution	Address	Phone	Remark
Jonava district			
Health Center of Joint-stock Company "Achema"	Jonalaukio k.	8-349 56701	Reception
Rukla Dispensary	Laumės g. 2, Rukla	8-349 73338	General
Medical Station in the Refugees Reception Center	Karaliaus Mindaugo g. 20, Rukla, Jonavos r.	8-349 73355	Duty

Psychological Assistance In Lithuania

The psyche is a whole of the innate and acquired mental phenomenon of the individual (mind, feelings, will). Mentally healthy human recognizes him/herself as a whole; the functions of the psyche are harmonious, he/she trusts him/herself, is independent and realizes the responsibility for the actions.

The health of the psyche determines the normal emotional, physical and intellectual development, concerns directly the health of the organism; the psychical health of the individual is related to the welfare of the society. The psychical health determines the respectable relation of the organism with the environment.

The psychical health can disconcert due to the various reasons. If the bad mood troubles a long time, the strange thoughts, feelings or actions can occur, if any part of the body hurts or if the diagnosis of the disease fails, it is necessary to appeal to the psychologist or the psychiatrists.

The mental traumas are the emotional shocks, difficult experience, disturbing the activity of the central nervous system and inspiring the various changes in the organism.

The mental traumas are divided into:

- 1) **Acute** – usually occur because of the hard, usually not expected psychological shock (big loss, horror). They are hard but short-term shocks.
- 2) **Chronic** – impacted by the long-term psychical irritation (internal conflict), strife with the people round about, the feeling of the worthlessness.

In Lithuania the primary mental health centers and the stationeries of the psychiatrics are available.

The primary mental health center is a municipal institution, established under the primary health care center or as an independent public health care non profit institution, licensed to implement the mental health care and to provide the social assistance. The psychologists, the psychotherapeutics, the psychiatrists, the social worker work here. The services are provided to all the insured residents living permanently on the territory of the municipality (according to the declared living place of the resident):

- 1) free psychological assistance;
- 2) the emergency aid is organized in the cases of the psychological crisis;
- 3) direction to the specialists of the further assistance.

Appealing to the primary mental health centers, the referral of the family physician is not necessary, the patient can appeal by the own initiative.

The psychological assistance includes:

- 1) the negotiation of the psychological crisis;
- 2) the solving of the emotional problems;
- 3) the assistance experiencing the depression;

- 4) the solving of the communicational problems;
- 5) the training of the skills negotiating the stress, the worry, the pressure;
- 6) the negotiation of the fears, the phobias, the sleeplessness;
- 7) the negotiation of the psychological sequences influenced by the traumas;
- 8) the psychological assistance, experience the sexual exploitation, the loss, the untreatable disease etc.

The people having the definite indications are examined and treated in the hospitals of the psychiatry. There are common and special hospitals.

The Health Care And The Psychological Assistance In The Refugees Reception Center

The refugee or the foreigner granted asylum feels often strange, lonely in a foreign country, can not adapt in the new environment. The period of the adaptation is not fluent, meeting various health and psychological problems. Seeking to help to adapt easier and faster, to join the life of the other state, to solve the rising daily matters and problems, willing to soften the possible symptoms of the psychological crises, the refugee can appeal for help in the Refugees Reception Center to:

- 1) **The Medical Station;**
- 2) **The office on the psychological assistance and the relaxation.** The office was renewed and equipped in 2007 partly financing by the European Union, implementing the project “Consolidated Help For The Foreigners Granted Asylum (stage 2)”.

The physician and the nurse of the general practice work in the Medical Station. The services are provided to the foreigners granted asylum according to the possibility and the indications:

- 1) The prophylactic checkup – the adults, the children, the pregnant women;
- 2) In the case of the disease the examination is fulfilled, the necessary tests are made (blood pressure, measurement of the frequency of the heart systole, otoscopy, electrocardiography, the measurement of the glucose level in the blood, the cholesterol level in the blood, the urine test), the medical treatment is prescribed.
- 3) If it is necessary, the people are referred to the specialist for the consultation;
- 4) The Refugees Reception Center pays for the treatment of the foreigner granted asylum in the Medical Station, the medicine and some medical means.
- 5) The Refugees Reception Center does not pay for the stomatological help, the medical services provided in the other institutions of the treatment, which the refugee uses without the referral of the physician of the center or chooses the more expensive services, materials, procedure by the own initiative.

The psychological assistance in the Center

1. The psychological assistance for the foreigners granted asylum.

The refugees, experienced the military actions, the repression, the starvation, the permanent fear and stress, have psychological crisis (the disorder of the post-traumatical stress), which appear as the changes of the mood, the sleeplessness, the phobias, the tendencies of the aggression and flare in the new environment.

The manifestation of the crisis:

- 1) The sleep disorder;
- 2) The psychosomatic disorder;
- 3) The shortage of the attention, the memory, the concentration;
- 4) The feeling of the loneliness;
- 5) The depression of the various level;
- 6) The doubt being able to live;
- 7) The feeling of the blame;
- 8) The changes of the mood;
- 9) The irritability;
- 10) Visually not motivated aggression.

All this influences the processes of the communication, the adaptation and the integration of the refugees. Seeking for the successful integration of the refugees into the Lithuanian society, it is helped to solve the psychological problems. The consulting, the trainings of the relaxation and the autotrainings are available (music, art therapy, movie watching, the group work with the children). The psychosocial assistance is provided according to the principles of the confidentiality.

2. The work with the unaccompanied alien minors - the programs of the psychological support:

- 1) **Psycho correctional program**, which purpose is to provide the psychological assistance to the minors, having the problems of the behavior and the training.
- 2) **The group of the mutual assistance of the minors**. The purpose of the group activity – to join the unaccompanied minors of the various nationalities and religion, living in the Refugees Reception Center for the common activity in the group of the mutual assistance. During the sessions the minors are taught the skills of the recognition of the resources of the mutual assistance and the social accepted usage of the resources. The children are helped to know themselves, solving the problem of the identity typical for the age of the adolescence; the isolation of the children who experienced the psychological crisis is reduced, providing the emotional/psychological assistance using the methods of the group therapy.
- 3) **The program of the moral education of the minors**, which purpose is to form the negative point of view to the harmful habits and to stimulate the prevention. During the sessions the circumstances are created for the display of the general human values and the reasoning of the personal and public life, the creation of the basics of the self-perception and the positive relations with the other people.
- 4) **Refugee women club** is a club of the mutual assistance of the women “Kartu” (eng. “Together”), the possibility to meet and to help each other and oneself to solve the actual problems, to learn to manage constructively the critical situation, to develop the self-respect, the self-confidence, to learn to solve the conflicts and to manage and to influence the changes of the life.

During the sessions the relaxation, the self-examination, the differentiation of the feelings, the management of the stress situation, the conflicts, the music and art therapy are used.

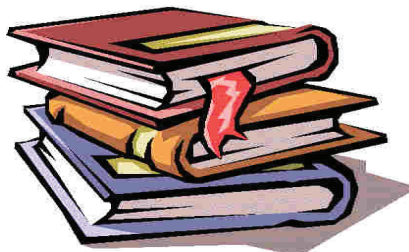
The Phones On The Psychological Assistance In Lithuania (2008)

Professional psychological assistance on phone:	8 800 20002*
	8 800 76260*
	8 800 60700*
Russian speaking line	8 800 77277*
Youth line	8 800 28888*
Assistance for women	8 800 66366*
Police Commissariat of Jonava district (trust line):	8 349 52849
Mental Health Center in Jonava:	8 349 69027
* - the calls are charged	

Used literature:

- 1) Medical Encyclopedia 1-2 part, 1991, Vilnius
- 2) L. Valius, "The Basics Of The Family Medicine", 2000, Kaunas
- 3) The Law on the Health System of the Republic of Lithuania
- 4) The Law on the Health Insurance of the Republic of Lithuania
- 5) The Law on the Medical Practice of the Republic of Lithuania
- 6) The Law on the Institutions of the Health Care of the Republic of Lithuania

ЗДРАВООХРАНЕНИЕ И ПСИХОЛОГИЧЕСКАЯ ПОМОЩЬ ПОЛУЧИВШИМ УБЕЖИЩЕ ИНОСТРАНЦАМ В ЛИТВЕ

Информационный материал для получивших убежище
иностранцев

О надзоре за здоровьем и психологической помощи в Литве

Здоровье – это полное физическое, психическое (душевное) и социальное благополучие, а не только отсутствие болезни или физического недуга (в соответствии с Конституцией Всемирной организации здравоохранения, 1948 г., Женева).

Для того чтобы как можно дольше оставаться здоровым, трудоспособным, жизнерадостным, нужно знать, как достичь этого. Прихворнувший, заболевший человек тоже должен обладать хотя бы минимумом знаний о здравоохранении нашей страны.

Право человека на информацию и право выбрать лечебные, диагностические или другие процедуры регламентируют несколько правовых актов Литовской Республики:

- 1) Гражданский кодекс ЛР (Вед., 2000, № 74-2262);
- 2) Закон ЛР о здравоохранении (Вед., 1994, № 63-1231; 1998, № 112-3099);
- 3) Закон ЛР о страховании здоровья (Вед., 1996, № 55-1287; 2002, № 123-5512);
- 4) Закон ЛР о медицинской практике (Вед., 1996, № 102-2313; 2004, № 68-2365);
- 5) Закон ЛР об учреждениях здравоохранения (Вед., 1996, № 66-1572; 1998, № 109-2995);
- 6) Закон ЛР о правах пациентов и возмещении вреда, причиненного здоровью (Вед., 1996, № 102-2317; 2004, № 115-4284);
- 7) Другие приказы министров здравоохранения, социальной защиты и труда и правовые акты ЛР.

Обязательное страхование здоровья

В Законе ЛР о страховании здоровья указывается, что гарантируемое государством бесплатное здравоохранение компенсируется из бюджета Фонда обязательного страхования здоровья (ФОСЗ).

Право на него имеют:

- 1) Все работающие лица, платящие страховые взносы;
- 2) Фермеры, владельцы индивидуальных предприятий, платящие страховые взносы;
- 3) Дети до 18 лет;
- 4) Студенты;
- 5) Инвалиды;
- 6) Пенсионеры;
- 7) Женщины, находящиеся в декретном отпуске или в отпуске по материнству;
- 8) Безработные (здравоохранение компенсируется в установленном правовыми актами порядке после регистрации на бирже труда) и др.

В Законе также указывается, что застрахованными на средства государства считаются лица определенных групп, среди которых:

- 1) поддерживаемые государством лица, получающие социальное пособие (к этой группе относятся и получившие статус беженца лица);
- 2) несопровождаемые несовершеннолетние иностранцы;
- 3) лица, которым предоставлена дополнительная и временная защита в Литовской Республике:
 - a) лица до 18 лет;
 - b) лица, у которых установлено заболевание или состояние организма, внесенное в утвержденный Министерством здравоохранения список;
 - c) одинокие родители, воспитывающие несовершеннолетних детей;

- d) беременные женщины в период 70 дней до родов (срок беременности 28 недель и более) и 56 дней после родов;
- e) лица, у которых наступил установленный законами Литовской Республики возраст, дающий право на пенсию по старости.

Список опасных для общества заразных заболеваний, страдающие которыми лица считаются застрахованными обязательным страхованием здоровья на средства государства:

- 1) Заболевание вирусом иммунодефицита человека (ВИЧ) или носительство возбудителя;
- 2) Дифтерия или носительство возбудителя;
- 3) Менингококковая инфекция или носительство возбудителя;
- 4) Туберкулез;
- 5) Брюшной тиф или носительство возбудителя;
- 6) Паратифы или носительство возбудителя;
- 7) Сифилис;
- 8) Чума;
- 9) Холера или носительство возбудителя;
- 10) Обезьянья оспа;
- 11) Желтая лихорадка;
- 12) Вирусные геморрагические лихорадки: Мальбурга, Эбола, Ласса;
- 13) Сибирская язва;
- 14) Тяжелый острый респираторный синдром.

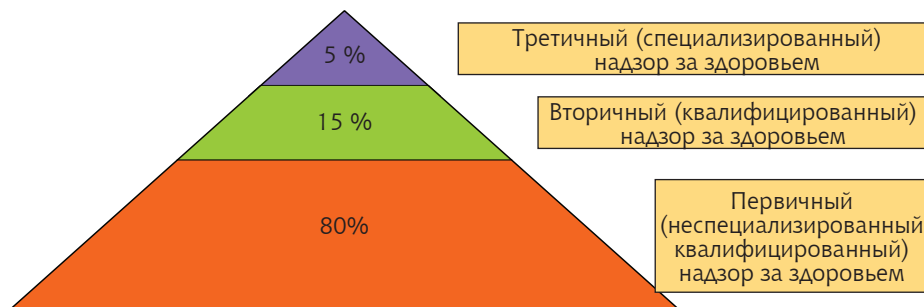

Схема 1. Уровни здравоохранения Литовской Республики

I. Первичный надзор за здоровьем

Первичный надзор за здоровьем (ПНЗ) – необходимый надзор за здоровьем, оказываемый всем членам общества и их семьям по приемлемой для страны и общества цене. Это комплекс мероприятий, помогающих достичь желаемого уровня здоровья в стране. **Цель ПНЗ** – решение основных проблем здоровья общества.

Мероприятия **ПНЗ**:

- 1) Пропаганда здоровья;
- 2) Обучение;
- 3) Профилактика;

- 4) Лечение;
- 5) Реабилитационные услуги.

Первичный надзор за здоровьем – первое звено в контакте пациента с системой здравоохранения, в котором в отношении здоровья человека и общества решаются следующие проблемы:

- 1) Здоровье человека;
- 2) Пропаганда здорового питания;
- 3) Основные вопросы гигиены;
- 4) Планирование семьи;
- 5) Здоровье матери и ребенка;
- 6) Прививки от заразных болезней;
- 7) Профилактика и контроль заболеваний;
- 8) Обучение здоровому образу жизни.

Услуги первичного надзора за здоровьем

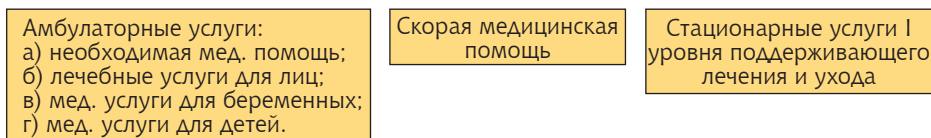

Схема 2. Структура услуг ПНЗ

Примечание: **амбулаторными** называются услуги, оказываемые прибывшим в лечебное или профилактическое учреждение пациентам, а также больным пациентам на дому, **стационарными** – оказываемые пациентам в больнице.

В системе ПНЗ самое важное – **деятельность врача общей практики** (семейного врача). Эта деятельность характеризуется следующим образом:

- 1) **Общая** – врач общей практики оказывает помощь во всех областях медицины и в пределах своей компетенции решает проблемы здоровья в соответствии с медицинской нормой “МН 14:2005 Семейный врач”, утвержденной приказом министра здравоохранения ЛР. Эта медицинская норма устанавливает области деятельности, права, обязанности, компетенцию и ответственность семейного врача. Данная медицинская норма обязательна для всех семейных врачей, их работодателей, а также для институций, подготавливающих и совершенствующих этих специалистов, выдающих лицензии, и контролирурующих инстанций.
- 2) **Всеобщая** – услуги врача общей практики оказываются жителям всех возрастных и социальных групп.
- 3) **Интегрированная** – услуги врача общей практики тесно связаны с услугами вторичного и третичного уровня.
- 4) **Продолжающаяся** – услуги оказываются постоянно: не только при ухудшении здоровья, но и в периоды улучшения с целью сохранения здоровья.
- 5) **Командная** – услуги врача общей практики оказываются вместе с командой ПНЗ: специалистом по уходу, социальным работником, патронажным работником, психиатром. При необходимости для решения проблем пациента привлекаются и работники других профессий.
- 6) **Холистическая (целостная)** – услуги семейного врача ориентированы не на конкретную болезнь, а на состояние здоровья человека и его психологические, социаль-

ные потребности и обстоятельства. Здоровье индивида понимается как физическое, психическое и социальное благополучие.

- 7) **Индивидуальная** – услуги ориентированы на индивида в соответствии с его потребностями и потребностями его семьи.
- 8) **Ориентирована на семью** – мероприятия по укреплению, сохранению здоровья и лечебные мероприятия применяются с учетом социального и психологического окружения семьи, с привлечением членов семьи.
- 9) **Ориентирована на общество** – проблемы здоровья индивида оцениваются с учетом интересов и потребностей общества.
- 10) **Координирующая** – семейный врач координирует услуги, оказываемые индивиду на всех уровнях системы здравоохранения.
- 11) **Конфиденциальная** – семейный врач является защитником пациента, хранителем личной информации.

Семейный врач координирует процесс надзора за здоровьем пациента в различных звеньях системы здравоохранения.

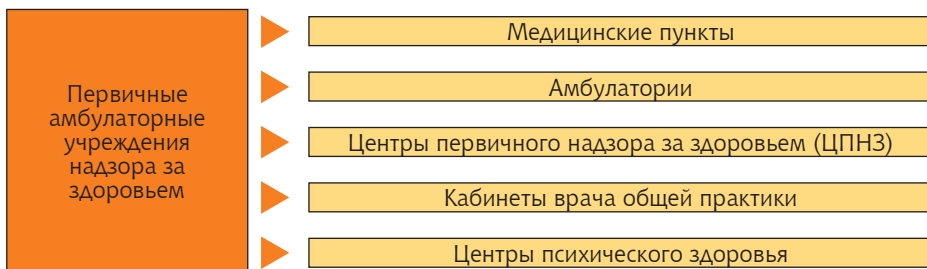

Схема 3. Структура амбулаторных учреждений первичного надзора за здоровьем

В учреждениях первичного надзора за здоровьем, за исключением центров психического здоровья, работают:

- 1) врач общей практики (семейный врач) или команда врачей (терапевт, педиатр, акушер-гинеколог, хирург);
- 2) врач общей практики – стоматолог (одонтолог).

Порядок обращения в ЦПНЗ

- 1) **При первом обращении** в оказывающие услуги первичного надзора за здоровьем учреждения, заключившие договоры с территориальными больничными кассами, по вопросу оказания этих услуг необходимо:
 - а) предъявить подтверждающий личность документ (паспорт, идентификационную карточку, свидетельство о рождении, разрешение на временное или постоянное проживание в Литовской Республике);
 - б) предъявить удостоверение социального страхования, пенсионное, инвалидное удостоверение или другие документы, подтверждающие страхование здоровья;
 - в) несовершеннолетние (до 18 лет) должны прибыть с одним из родителей, опекунов или попечителей или иметь с собой письменно подтвержденное родителями согласие на оказание лечебных услуг несовершеннолетним;

- d) уплатить плату установленного размера (1–10 литов) за регистрацию в учреждении. После регистрации предоставляется необходимая информация и назначается семейный врач. Семейного врача можно выбрать и по своему усмотрению.
- 2) **При повторных обращениях** в оказывающие услуги ПНЗ учреждения:
- a) время каждого визита к семейному врачу согласовывается по указанному учреждением надзору за здоровьем телефону или непосредственно в регистратуре;
- b) если пациент по состоянию своего здоровья не может явиться в учреждение надзора за здоровьем, в рабочие дни врача можно вызвать на дом (в учреждении должна быть предоставлена информация о порядке вызова врача на дом);

Необходимо знать, что:

- 1) лечащий врач обязан предоставить всю информацию о здоровье пациента, способах и методиках диагностики, лечения и профилактики заболевания, о лекарствах и получить согласие пациента на лечение;
- 2) если после установления заболевания назначаются лекарства или средства медицинской помощи, расходы на которые во время амбулаторного лечения в соответствии с установленным Министерством здравоохранения (МЗО) порядком компенсируются из средств Фонда обязательного страхования здоровья, выдается паспорт компенсируемых лекарств (рис. 1) МЗО. Лекарства для отдельных групп жителей и для лечения отдельных заболеваний компенсируются по-разному. Базовая цена лекарств может компенсироваться на 100, 90, 80 или 50 проц. За лекарства, которые не внесены в утвержденный МЗО “Ценник компенсируемых лекарств”, следует платить всю цену;

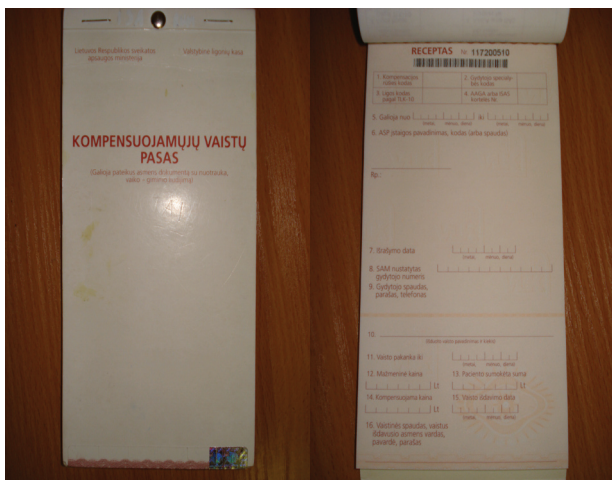

Рис. 1. Паспорт компенсируемых лекарств

- 3) с целью предотвратить распространение инфекционных заболеваний проводятся прививки детей по обязательному календарю прививок (детям бесплатно делают прививки от туберкулеза, дифтерии, столбняка, коклюша, полиомиелита, кори, паратифа, краснухи, гепатита В). Дополнительные платные вакцины (от клещевого энцефалита, гепатита А, гриппа) рекомендуются и детям, и взрослым, однако расходы на эти прививки государство не компенсирует;

- 4) выполняются превентивные программы, предназначенные для определенных возрастных групп и групп риска (ранняя диагностика рака шейки матки, груди, простаты);
- 5) за профилактические проверки при устройстве на работу и в дальнейшем в процессе работы работающие платят сами, если работодатель не устанавливает иначе;
- 6) стоматологические услуги застрахованным из бюджета ФОСЗ полностью оплачиваются только за оказанную необходимую одонтологическую помощь (в случае боли, несчастных случаев и т. п.). Застрахованные обязательным страхованием здоровья лица должны платить за пломбирующие материалы в соответствии с их количеством по действующим ценам. Расходы на протезирование зубов из бюджета ФОСЗ в соответствии с установленным порядком оплачиваются только пенсионерам по старости, инвалидам некоторых категорий, детям и пациентам, не имеющим зубов и неспособным жевать из-за редкого тяжелого заболевания и если это заболевание является причиной тяжелого заболевания других органов и препятствует выздоровлению;
- 7) если в учреждение надзора за здоровьем обращается пациент, не имеющий документа, подтверждающего страхование здоровья, бесплатно оказывается только необходимая медицинская помощь. За другие услуги надзора за здоровьем надо платить.

Необходимая медицинская помощь

- 1) Необходимая медицинская помощь – оказываемая врачом квалифицированная медицинская помощь, без которой для пациента повышается риск смерти или тяжелых осложнений.
- 2) Необходимая медицинская помощь в учреждениях надзора за здоровьем (амбулаторных или стационарных) оказывается всем лицам, вне зависимости от того, застрахованы ли они обязательным страхованием здоровья, невзирая на число посещений учреждения за календарный год и на место жительства.
- 3) Объем необходимой медицинской помощи устанавливает список состояний здоровья, при которых оказывается необходимая медицинская помощь (напр., особо опасные состояния организма, роды, патологические состояния, связанные с психикой, отравлениями, чужеродными телами, травмами или несчастными случаями).
- 4) Пациентам, обратившимся в учреждения надзора за здоровьем по поводу необходимой медицинской помощи, направление врача не требуется.
- 5) Каждое учреждения надзора за здоровьем обязано обеспечить (оказать или организовать) необходимую медицинскую помощь.

Скорая медицинская помощь

Скорая медицинская помощь (СМП) относится к услугам надзора за здоровьем первичного уровня. Поставщик услуг СМП создает бригады, которые в любое время суток можно вызвать по телефону **03** или **112**. Услуги СМП оплачиваются из средств бюджета Фонда обязательного страхования здоровья.

Вторичный надзор за здоровьем

Услуги вторичного (квалифицированного) надзора за здоровьем

Амбулаторные услуги
(поликлиники)

Стационарные услуги
(больницы, санатории)

Схема 4. Структура вторичного надзора за здоровьем

Услуги вторичного надзора за здоровьем оказывают (консультируют) врачи-специалисты (кардиологи, пульмонологи, хирурги, травматологи, окулисты и др.).

Необходимо знать, что:

- 1) При обращении к специалисту (кроме врача-дерматовенеролога) необходимо иметь личный документ и удостоверение социального страхования. Если у пациента есть направление семейного врача, за консультацию платить не надо. В противном случае, если пациент желает получить консультацию по своей инициативе, он должен заплатить по установленным и утвержденным расценкам этого учреждения.
- 2) Лечение пациента в больнице продолжается столько, сколько необходимо. Срок лечения зависит от состояния его здоровья, хода лечения. Вопрос о выписке больного из больницы решает лечащий врач. Если пациент недоволен оказанными услугами, сначала он должен обратиться к администрации лечебного учреждения.
- 3) Если пациент, имеющий право на получение бесплатных амбулаторных услуг, по своей инициативе выбирает более дорогие услуги, материалы, процедуры или желает дополнительных услуг или процедур, он оплачивает их сам.
- 4) Если пациент, который лечится в больнице, по своей инициативе (по рекомендации лечащего врача) выбирает более дорогие лекарства или средства медицинской помощи, чем компенсируемые из бюджета ФОСЗ, он должен сам оплатить учреждению надзора за здоровьем выбранные самим лекарства и медицинские средства. Согласие пациента, подтвержденное его подписью, врач должен зафиксировать в истории болезни или в амбулаторной карте пациента.
- 5) При оказании квалифицированной необходимой помощи направление не требуется.

Третичный надзор за здоровьем

Услуги третичного (специализированного) надзора за здоровьем

Амбулаторные услуги
(поликлиники)

Стационарные услуги
(Сантаришские клиники
Вильнюсской университетской
больницы и Клиники Каунасского
медицинского университета)

Схема 5. Структура третичного надзора за здоровьем

Услуги третичного надзора за здоровьем оказывают врачи-консультанты, к которым могут направить врачи учреждений надзора за здоровьем первичного и вторичного уровня. К этим специалистам направляются только те больные, которым помощь третич-

ного уровня действительно нужна (нейрохирургическая, неонатологическая, кардиохирургическая и т. п.).

Необходимо знать, что:

- 1) При визите к специалистам третичного уровня действует тот же порядок предъявления документов, как и в учреждениях надзора за здоровьем вторичного уровня.
- 2) В лечебные учреждения третичного уровня пациент может обратиться и самостоятельно, однако в этом случае он должен заплатить установленную плату за консультацию.
- 3) При оказании специализированной необходимой помощи направление не требуется.

Телефоны лечебных учреждений (2008 г.):

Учреждение	Адрес	№ телефона	Примечание
Вильнюс			
Поликлиника Антакальнё	ул. Антакальнё 59	(8~5) 2342515	Информация
Поликлиника Центро	ул. Пилимо 3/1	(8~5) 2514058	Информация
Поликлиника Каролинишкю	ул. Л. Асанавичюте 27А	(8~5) 2458426	Информация
Поликлиника Лаздину	ул. Эрфурто 15	(8~5) 2168887	Регистратура
Поликлиника Науйининку	ул. Даряус ир Гирено 18	(8~5) 2164437	Регистратура
Поликлиника Ново-Вильни	ул. В. Сирокомлес 8А	(8~5) 2606860	Регистратура
Поликлиника Шяшкинес	ул. Шяшкинес 34	(8~5) 2468683	Информация
Вильнюсская университетская больница скорой помощи	ул. Шилтнаму 29	(8~5) 2169140	Регистратура
Вильнюсская университетская больница	ул. Антакальнё 57	(8~5) 2344487	Регистратура
Сантаришкские клиники Вильнюсской университетской больницы	ул. Сантаришкю 2	(8~5) 2365000	Информация
Каунас			
Поликлиника Дайनावос	ул. Прамонес 31	(8~37) 403911	Регистратура
Поликлиника Центро	ул. А. Мицкявичяус 4	(8~37) 409222	Регистратура
Поликлиника Кальнечу	пр. Саванорю 369	(8~37) 311686	Регистратура
Поликлиника Шанчу	пр. А. Юозапавичяус 72	(8~37) 342167	Информация
Каунасская 2-я клиническая больница	ул. Йосвайню 2	(8~37) 306045	Регистратура
Каунасская уездная больница	ул. Гиподромо 13	(8~37) 342001	Информация
Клиники Каунасского медицинского университета	ул. Эйвяню 2	(8~37) 326375	Информация
Клайпеда			
Клайпедский ЦПНЗ	пр. Тайкос 76	(8~46) 496700	Информация
ЦПНЗ Паупю	ул. Яунистес 4	(8~46) 489491	Информация
ЦПНЗ Сянамесчё	ул. Г. Манто 49	(8~46) 311817	Информация
Клайпедская уездная больница	ул. С. Нерес 3	(8~46) 410688	Информация
Клайпедская больница моряков	ул. Лепоёс 45	(8~46) 491009	Информация
Клайпедская университетская больница	ул. Лепоёс 41	(8~46) 396502	Информация
Электренай			
Электренский ЦПНЗ	ул. Тайкос 6	(8~528) 58220	Регистратура
Консультационная поликлиника Электренской больницы	ул. Тайкос 8	(8~528) 39569	Регистратура
Электренская больница	ул. Тайкос 8	(8~528) 39568	Приемное отд.

Учреждение	Адрес	№ телефона	Примечание
Йонава			
Йонавский ЦПНЗ	ул. Жеймю 19	(8~349) 69015	Регистратура
Консультационная поликлиника Йонавской больницы	ул. Жеймю. 19	(8~349) 69080	Регистратура
Йонавская больница	ул. Жеймю 19	(8~349) 69111	Приемное отд.
Йонавский район			
Поликлиника АО "Ахема"	дер. Йоналаукё	(8~349) 56701	Регистратура
Амбулатория Руклос	ул. Лаумес 2, Рукла	(8~349) 73338	Общий
Медицинский пункт Центра приема беженцев	ул. Караляус Миндауго 20, Рукла	(8~349) 73355	Дежурный

Психологическая помощь в Литве

Психика – совокупность врожденных и приобретенных психических свойств (ума, чувств, воли) индивида. Психически здоровый человек воспринимает себя как единое целое, функции его психики согласованы, он достаточно уверен в себе, самостоятелен и понимает ответственность за свои действия.

Психическое здоровье обуславливает нормальное эмоциональное, физическое и интеллектуальное развитие, напрямую связано со здоровьем всего организма, а психическое здоровье индивида связано с благополучием общества. От психического здоровья зависят надлежащие отношения организма с окружением.

Психическое здоровье может нарушиться в результате многих причин. Если человек долго страдает от плохого настроения, тревоги или страха, если случаются странные мысли, чувства или поступки, если при болях в каких-то органах или других недомоганиях не удается установить болезнь, необходимо обратиться к психологу или психиатру.

Психические травмы – эмоциональные потрясения, тяжелые переживания, нарушающие деятельность центральной нервной системы и вызывающие различные изменения в организме.

Психические травмы делятся на:

- 1) **острые** – обычно из-за сильного, чаще всего неожиданного психологического удара (потери близких, ужаса). Это сильные, однако, кратковременные потрясения;
- 2) **хронические** – из-за длительного психического раздражения (внутреннего конфликта), конфликтов с окружающими, чувства неполноценности.

В Литве действуют первичные центры психического здоровья и психиатрические стационары.

Первичный центр психического здоровья – учреждение самоуправления, учрежденное при ЦПНЗ или как самостоятельное публичное не стремящееся к прибыли учреждение надзора за здоровьем, лицензированное выполнять надзор за психическим здоровьем и оказывать социальную помощь. В центре работают психологи, психотерапевты, психиатры, социальные работники. Услуги оказываются всем постоянно проживающим (по декларированному месту жительства) на территории самоуправления застрахованным жителям:

- 1) Предоставляется бесплатная психологическая помощь;
- 2) Организуется срочная помощь в случае психологических кризисов;

3) Пациенты направляются к необходимым специалистам для дальнейшей помощи.

При обращении в первичные центры психического здоровья направление семейного врача не требуется, в случае необходимости пациент может обращаться по своему усмотрению.

Психологическая помощь охватывает:

- 1) Преодоление психологических кризисов;
- 2) Решение эмоциональных проблем;
- 3) Помощь при депрессиях;
- 4) Решение проблем общения;
- 5) Развитие навыков преодоления стресса, тревоги, напряжения;
- 6) Преодоление страхов, фобий, бессонницы;
- 7) Преодоление последствий психологических травм;
- 8) Психологическая помощь пережившим сексуальную эксплуатацию, потерю близких, неизлечимую болезнь и т. п.

В психиатрических стационарах пациентов лечат и исследуют при определенных показаниях. Действуют общие стационары и стационары специализированного назначения.

Надзор за здоровьем и психологическая помощь в центре приема беженцев

Беженец или получивший убежище иностранец в чужой стране часто чувствует себя совсем одиноким, чужим, нередко трудно привыкает к новой обстановке. Адаптационный период не проходит безболезненно, приходится сталкиваться с рядом психосоциальных проблем, отражающихся на здоровье. Поэтому для того, чтобы иностранец мог легче и быстрее привыкнуть к новому окружению, приобщиться к жизни другого государства, решить ежедневно возникающие проблемы и вопросы, смягчить возможные симптомы психологических кризисов, в **Центре приема беженцев** он может обратиться за помощью:

- 1) **в медицинский пункт;**
- 2) **в кабинет психологической помощи и релаксации.** Этот кабинет был обновлен и оборудован в 2007 г. при частичном финансировании из средств Европейского Союза по проекту “Консолидированная помощь получившим убежище иностранцам (2 этап)”.

В медицинском пункте работают врач общей практики и специалист по уходу общей практики. Здесь в соответствии с возможностями и показаниями получивший убежище иностранец может получить следующие услуги:

- 1) профилактический осмотр – взрослых, детей, беременных;
- 2) в случае болезни проводится осмотр, назначаются различные исследования (измерение кровяного давления, частоты сердечного пульса, отоскопия, электрокардиография, установление количества глюкозы, холестерина в крови, анализ мочи) и медикаментозное лечение;
- 3) в случае необходимости пациент направляется на консультацию к специалисту;
- 4) при лечении получившего убежище иностранца в медицинском пункте Центра меди-каменты и некоторые другие средства медицинской помощи оплачивает Центр;

- 5) стоматологические процедуры, оказанные в других учреждениях медицинские услуги, которыми беженец пользуется без направления врача Центра, или выбранные по своей инициативе более дорогие услуги, материалы, процедуры Центр не оплачивает.

Психологическая помощь в Центре

1. Психологическая помощь получившим убежище иностранцам

Пережившие военные действия, репрессии, голод, постоянный страх и напряжение беженцы испытывают психологический кризис (посттравматический синдром), который проявляется сменой настроения, бессонницей, фобиями, агрессивными тенденциями и усиливается в новой обстановке.

Проявления кризиса:

- 1) нарушения сна;
- 2) психосоматические нарушения;
- 3) недостаточное внимание, память, концентрация;
- 4) чувство одиночества;
- 5) депрессии различной степени;
- 6) сомнение в жизнеспособности;
- 7) чувство вины;
- 8) смена настроения;
- 9) раздражимость;
- 10) внешне немотивированная агрессия.

Все это оказывает воздействие на процессы общения, адаптации и интеграции. Поэтому с целью успешной интеграции беженцев в литовское общество им оказывается помощь в решении психологических проблем. В Центре проводятся консультации, занятия по релаксационным и аутогенным тренировкам (музыкальная, художественная терапия, просмотр фильмов, групповая работа с детьми). Психосоциальная помощь оказывается с соблюдением принципов конфиденциальности.

2. Работа с несопровождаемыми несовершеннолетними просителями убежища – программы психологической поддержки:

- 1) **Психокоррекционная программа**, цель которой – оказывать психологическую помощь детям с нарушениями поведения или обучения.
- 2) **Группа взаимопомощи несовершеннолетних**. Цель деятельности группы – объединить для общей деятельности живущих в ЦПБ несовершеннолетних детей различных национальностей и религий. Во время занятий детям прививаются навыки познания ресурсов самопомощи и социально приемлемого использования этих ресурсов; детям помогают познать себя при решении проблемы идентитета, характерной для подросткового возраста; уменьшается изоляция испытывавших психологический кризис детей путем оказания эмоциональной/психологической поддержки терапевтическими методами.
- 3) **Программа нравственного воспитания несовершеннолетних**, цель которой – формирование отрицательного отношения к вредным привычкам и их превенция. Задача занятий – способствовать раскрытию общечеловеческих ценностей, построению на их основе личной и общественной жизни, созданию основ самопознания и позитивных отношений с другими людьми.
- 4) **Клуб женщин-беженок** – женский клуб взаимопомощи “Вместе” – возможность женщинам собраться вместе, помочь друг другу и самой себе в решении актуальных проблем, учиться конструктивно справляться с критическими ситуациями, разрешать

конфликты и влиять на жизненные перемены, растить самоуважение и уверенность в себе.

Во время занятий применяется релаксация, самоанализ, дифференциация чувств, управление стрессовыми ситуациями, конфликтами, музыкальная и художественная терапия.

Телефоны психологической помощи в Литве (2008 г.)

Профессиональная психологическая помощь по телефону:

8 800 20002*

8 800 76260*

8 800 60700*

Русскоязычная линия:

8 800 77277*

Молодежная линия:

8 800 28888*

Линия помощи женщинам:

8 800 66366*

Телефон доверия Йонавского районного КП:

8 349 52849

Йонавский центр психического здоровья:

8 349 69027

* Звонки на этот номер телефона бесплатные.

Использованная литература:

- 1) Medicinos enciklopedija. 1–2 d. Vilnius, 1991.
- 2) L. Valius. Šeimos medicinos pagrindai. Kaunas, 2000.
- 3) LR sveikatos sistemos įstatymas.
- 4) LR sveikatos draudimo įstatymas.
- 5) LR medicinos praktikos įstatymas.
- 6) LR sveikatos priežiūros įstaigų įstatymas.

